

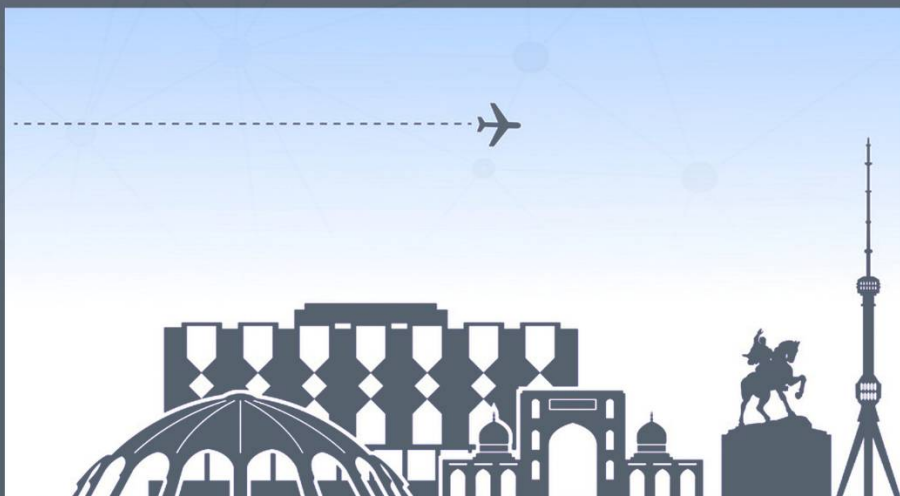

AKADEMIYA
GOOGLE

RAQAMLI OB'KT
IDENTIFIKATORI

O'ZBEKISTON MILLIY UNIVERSITETI,
IJTIMOIY FANLAR FAKULTETI BINOSI
"SOTSIOLOGIYA" KAFEDRASI

ZAMONAVIY DUNYONING IJTIMOIY MANZARASI VA JAMIYAT TUZILMALARI TRANSFORMATSIYASI

 <https://zenodo.org/record/7978770>

Chop
etilgan sana:
2023-yil 20-may

KONFERENSIYA QUYIDAGI YO'NALISHLAR BO'YICHA FAOLiyAT YURITADI:

1. ZAMONAVIY IJTIMOIY VOQE'LIKNING O'ZIGA XOSLIGI VA ZAMONAVIY JAMIYAT DINAMIKASINI ANIQLASH
2. MINTAQAHOLISI QADRIYATLARINING DINAMIKASI
3. MINTAQANING IJTIMOIY-IQTISODIY MAYDONI: AN'ANALAR VA INNOVATSIYALAR
4. ZAMONAVIY DUNYO IJTIMOIY MANZARASINING TRANSFORMATSIYALASHUVI

XALQARO ILMIIY-AMALIIY KONFERENSIYA | ONLINE ZOOM PLATFORMA MATERIALLAR TO'PLAMI

TOSHKENT
2023-YIL 25-MAY

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI VA XORIJIY OLIY TA'LIM MUASSASALARI
PROFESSOR-O'QITUVCHILARI, YOSH TADQIQOTCHILAR, DOKTORANTLAR,
MAGISTRANTLAR VA IQTIDORLI TALABALAR

[HTTPS://NUU.UZ](https://nuu.uz)

OLY TA'LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI
MIRZO ULUG'BEK NOMIDAGI O'ZBEKISTON MILLIY UNIVERSITETI
IJTIMOIY FANLAR FAKULTETI
SOTSILOGIYA KAFEDRASI
"IJTIMOIY FIKR" RESPUBLIKA JAMOATCHILIK FIKRINI O'RGANISH MARKAZI

ZAMONAVIY DUNYONING IJTIMOIY MANZARASI VA JAMIYAT TUZILMALARI TRANSFORMATSIYASI

xalqaro ilmiy-amaliy konferentsiyasi
(Toshkent, 25-may 2023-yil)
MATERIALLAR TO'PLAMI

1-BO'LIM

TOSHKENT-2023

KONFERENSIYANING TASHKILY QO'MITASI

Mas'ul muharrir:

Kholbekov Abdugani Jumanazarovich
sotsiologiya fanlari doktori, professor (Toshkent, O'zbekiston)

Konferentsiya koordinatori:

Sabirova Umida Farxadovna
sotsiologiya fanlari doktori, dotsent (Toshkent, O'zbekiston)

KONFERENSIYA TAXRIRY KENGASHI

Xaydarov Abror Xaydarovich

falsafa fanlari nomzodi, dotsent (Toshkent, O'zbekiston)

Alikariyeva A'loxon Nuriddinovna

sotsiologiya fanlari nomzodi, dotsent (Toshkent, O'zbekiston)

Jiyanmuratova Gulnoz Sherbutayevna

sotsiologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent (Toshkent, O'zbekiston)

Xusanova Xayriniso Tayirovna

sotsiologiya fanlari nomzodi, dotsent (Toshkent, O'zbekiston)

Axmedova Feruza Medetovna

sotsiologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), v.b. dotsent (Toshkent, O'zbekiston)

Kalanova Sabohat Muradovna

sotsiologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent (Toshkent, O'zbekiston)

Mirzaxmedov Xurshid Abdirashidovich

sotsiologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) v.b. dotsenti (Namangan, O'zbekiston)

Xaydarova Xilola Xislatnovna

O'zMU doktoranti (Toshkent, O'zbekiston)

Ahmedova Mohinur Nu'monovna

O'zMU doktoranti (Toshkent, O'zbekiston)

Muzaffarov Sanatbek Ikromjon o'g'li

O'zMU doktoranti (Toshkent, O'zbekiston)

Abdusalomov Abdurashid Dilshod o'g'li

O'zMU talabasi (Toshkent, O'zbekiston)

DIZAYNER

@tadqiqotdesign (Namangan, O'zbekiston)

«Zamonaviy dunyoning ijtimoiy manzarasi va jamiyat tuzilmalari transformatsiyasi» mavzusidagi xalqaro ilmiy-amaliy konferentsiya materiallar to'plami (Toshkent sh., 25-may 2023.) / mas'ul muh. A.J. Kholbekov - Toshkent: O'zMU, 2023. – 310 b.

MAQOLADA KELITIRILGAN DALILLARNING TO'G'RILIGI UCHUN MUALLIF MAS'ULDIR | АВТОР НЕСЕТ ОТВЕТСТВЕННОСТЬ ЗА ДОСТОВЕРНОСТЬ ФАКТОВ ИЗЛОЖЕННЫХ В СТАТЬЕ

7. Elderly person in society // https://studopedia.ru/11_101136
8. Decree of the President of the Republic of Uzbekistan dated March 15, 2022 "On additional measures to comprehensively support and improve the standard of living of the older generation." Tashkent, 2022 // <https://uza.uz/ru/posts/>
9. Tolstykh V.I. Lifestyle // <https://iphlib.ru/libbrary/>
10. Uzbekistan is recognized as a country with a high level of respect for the elderly // <http://old.muslim.uz/index.php/rus/novosti-2018>
11. Nuroniy Foundation: new challenges and opportunities // <https://gazeta.norma.uz/>
12. New Uzbekistan: Pravda Vostoka // <https://yuz.uz/ru/news/>

<https://doi.org/10.5281/zenodo.7975645>

OMMAVIY AXBOROT VOSITALARI VA IJTIMOYIY STEREOTIPLAR

Xaydarov Abror

f.f.n., dotsent

O'zbekiston Milliy universiteti, Toshkent, O'zbekiston

e-mail: a.khaydarov1954@mail.ru

Annotatsiya: Maqolada ommaviy axborot vositalarining ommaviy ongga, ijtimoiy stereotiplarga ta'siri, jamoatchilik fikriga ta'sir o'tkazish mexanizmlari, stereotiplarning turg'unligi va o'zgarishlari to'rtinchi bo'limda tahlil qilingan.

Kalit so'zlar: Ommaviy ong, stereotip, an'analar, odatlar, jamoatchilik fikri, ta'sir mexanizmi, siyosiy stereotip, iqtisodiy stereotip, gender stereotipi.

MASS MEDIA AND SOCIAL STEREOTYPES

Haydarov Abror

(Phd), associate professor

National University of Uzbekistan, Tashkent, Uzbekistan

e-mail: a.khaydarov1954@mail.ru

Abstract: The article analyzes the influence of mass media on public consciousness, social stereotypes, mechanisms of influence on public opinion, ideas about stability and changes of stereotypes.

Keywords: Public consciousness, stereotype, traditions, customs, public opinion, influence mechanism, political stereotype, economic and gender stereotype.

Dunyoda axborot jamiyatining shakllanishi va rivojlanishi sharoitida, ayniqsa so'nggi bir necha o'n yilliklarda ommaviy axborot vositalarining ommaviy ongga ta'sirining sezilarli o'sishini kuzatish mumkin. Ommaga axborot-psixologik ta'sir haqida gapirganda, biz shuni tushunishimiz kerakki, bunday ta'sirlar, birinchi navbatda, shaxs va ommaning ruhiyatiga qaratilgan bo'lib, ommaviy axborot vositalaridan kelayotgan ma'lumotlarni tanqidni istisno qilgan tarzda qabul qilish hamda ongga muayyan stereotiplarni singdirish maqsadida ro'y beradi. Bu jarayonda ma'lumotlar orqali ma'lum bir hodisaga kerakli fikr yoki munosabatni shakllantiriladi. Ommaviy axborot vositalari bu yerda ongning asosiy manipulyatorlari sifatida harakat qilishadi, chunki aynan ommaviy axborot vositalari stereotipik ma'lumotlarni uzatish orqali omma ongini to'ldirib qilib, shaxsda real voqelik xususida tanqidiy munosabat bo'lishini istisno qiladigan axborot muhitini yaratadi. Bugungi dunyoda xolislikka da'vo qiladigan, lekin aksariyat hollarda muayyan ijtimoiy buyurtma asosida faoliyat ko'rsatadigan ommaviy axborot vositalarining ta'sir obyekti aynan stereotiplar bo'lmoqda deb aytish mumkin. Stereotiplar an'analar va odatlarning mustahkamlanishiga hissa qo'shadi. Ular

avlodan-avlodga o'tib kelayotgan tajribaga asoslangan. Stereotiplar, odatlar, umumiy qabul qilingan va umumiy tushunilgan me'yorlar tufayli inson uchun oldindan aytib bo'ladigan va tushunarli bo'ladi. Ijtimoiy stereotip ma'lum bir ijtimoiy muhitda (sinonimi ijtimoiy shtamp); ijtimoiylashuv jarayonida shaxs tomonidan o'zlashtiriladi [1;473]. L.I. Grishaeva va L.V. Surikovaning so'zlariga ko'ra, stereotiplar odamlar, voqealar, faktlar va ular o'rtasidagi munosabatlarning soddalashtirilgan tasvirlari va boshqalar bo'lib, dunyoni tasniflash va insonning dunyo va jamiyatga moslashishiga yordam berish uchun kognitiv model bo'lib xizmat qiladi [2;312]. Stereotiplar inson faoliyatini tashkillashtiruvchi ajralmas xususiyatlardan biri. Har qanday masala bo'yicha hech qanday ma'lumot yo'q bo'lganda, bu masalani qamrab olgan birinchi ma'lumot muhim ahamiyatga ega bo'ladi va omma tomonidan juda ijobiy qabul qilinadi. Shuning uchun u yoki bu materialni taqdim etishda ustuvorlik tamoyiliga rioya qilishning roli juda muhim hisoblanadi. Shuni ham e'tiborga olish kerakki, bir xil ma'lumotni takrorlash uning ongsiz ravishda esda qolishiga olib keladi, hatto u butun ommani qamrab olish shart emas. Ommaviy ong o'z xususiyatiga ko'ra bunday ma'lumotni o'zining butun "tanasiga" qamrab olishi kuzatiladi. Omma psixikasiga axborot va psixologik ta'sir omma orasida muayyan mafkuraviy munosabatlarni shakllantirishga qaratilgan. Zamonaviy dunyoda stereotiplar saqlanishi yoki muayyan tarzda o'zgarishi ommaviy ongdagi jarayonlar sirasiga kiradi. Ommaviy ong keng ma'noda odamlarning katta ommasining ongi sifatida tushuniladi va tor ma'noda ma'lum vositalar, birinchi navbatda ommaviy axborot vositalari ta'siri ostida paydo bo'ladigan kundalik ongning o'ziga xos shaklidir.

"Ommaviy ong" iborasi ilmiy adabiyotlarda XIX asrning o'rtalaridan boshlab qo'llanila boshlandi va u majoziy xarakterga ega bo'lgan, tavsiflovchi tushuncha hisoblanadi (G.Lebon). U ilmiy atama sifatida faqat XX asrning 20-30-yillarda qo'llanila boshlandi Ommaviy axborot vositalari ongning asosiy manipulyatorlari sifatida ishlaydi. Bugungi kunda ommaviy ongni manipulyatsiya qilishning turli usullari va mexanizmlari faol qo'llanilmoqda. Ommaviy axborot vositalari bo'yicha mutaxassis angliyalik J.Brays o'tgan asr oxirida nashr etilgan "Amerika respublikasi" kitobida AQShda jamoatchilik fikriga ta'sir ko'rsatishning odatdagi mexanizmini tahlil qilgan. Uningcha, bu mexanizm, to'g'rirog'i jamoatchilik fikrini manipulyatsiya qilish jarayoni to'rt bosqichni o'z ichiga oladi: birinchi bosqichda – biror bir voqea to'g'risida «dalillar va hikoya», "turli-tuman fikrlar" bayon etiladi. Bu haqda betaraf mulohazalar bayon etiladi, "bu to'g'risida go'yo hamma fikr almashmoqda" degan taassurot yaratishga harakat qilinadi. Ikkinchi bosqichda – (ertalabki va kechki) gazetalar voqea to'g'risida aniqroq fikr bildirib, undan kutilayotgan natijalar haqida so'z yuritiladi. Bu bilan oddiy fuqarolarning fikri bir to'xtamga yaqinlashayotganday bo'ladi. Bir necha baho beriladi. Uchinchi bosqichda – bayon etilayotgan bahs va munozaralarda muayyan aniq va kerakli nuqtai nazar foydasiga barcha boshqa izoh va dalillar olib tashlanadi (ulardan "ko'z yumiladi"). Baholardan, fikrlardan biri haqiqatga yaqinday taassurot tug'iladi. To'rtinchi bosqichda – voqeaga berilgan baho, xulosa oddiy fuqaro odamlarning manfaatlaridan kelib chiqadigan, jamoatchilikning yakdil fikri sifatida tasvirlanadi. Aslida esa, bunday hollarda obyektiv, xolis axborot emas, balki "kerakli" nuqtai nazar ommaga tiqishtirilgan bo'ladi [3; 147]. Ommaviy axborot vositalari rivoji hozirgi davrdagi g'oyaviy kurashga o'ziga xoslik bag'ishlamoqda. Bu jumladan, ma'lumotlar oqimi manfaatdorlik nuqtai nazaridan yetkazilishida yoki qarama-qarshi xarakterdagi ma'lumotlarni ataylab poyma-poy berish orqali odamlar idrokini susaytirishga intilishda yaqqol namoyon bo'ladi. Shu bilan birga, bu o'ziga xoslik jamiyat a'zolaridan tizimli ravishda axborotning muayyan qatlamini yashirishga, ularni muhokama obyektiga aylantirmaslikka intilishda ham yaqqol ko'rinadi. Har kuni dunyoda millionlab voqealar sodir bo'ladi. Ammo, odatda ommaviy axborot vositalari tomonidan kishilar diqqatiga muayyan ijtimoiy-siyosiy kuchlar manfaatidan kelib chiqib e'tibor qaratgan masalalargina havola etiladi. Bu ularning hodisalarni yoritishning ustuvor yo'nalishlarini belgilab berishini, muayyan ma'lumotlarni olish, talqin qilish, baholash va tarqatish orqali fuqarolarda tegishli fikr va xulosalar shakllanishiga xizmat qilishini ko'rsatadi. Bu ommaviy axborot vositalari ijtimoiy fikrni kerak bo'lgan shaklga yo'naltira olishi, u bilan manipulyatsiya qila olishidan dalolat beradi. Mazkur jarayonda soxta, to'qib chiqarilgan axborotni haqiqat sifatida taqdim etish, voqelikni bir yoqlama yoki buzib ko'rsatish, reallikni adekvat qabul qilishga yordam beradigan muhim elementlarini yashirishga alohida e'tibor berilishini ta'kidlash zarur.

Ommaviy axborot vositalari odamlar ongiga stereotiplar, xulq-atvor standartlari, ijtimoiy afsonalar va siyosiy illyuziyalarni faol ravishda joriy yetadi. Birinchi marta "ijtimoiy stereotip" tushunchasini V. Lippman o'zining "Jamoatchilik fikri" kitobida ishlatgan. U Lippman ommaviy ongni, shuningdek, jamoatchilik fikri va ommaviy ongni tartibga solishda matbuotning rolini tahlil qildi va stereotiplar – oldindan o'ylangan fikrlar – idrok jarayonini boshqaradi degan xulosaga keldi [4]. Lippman stereotiplarning bir nechta xususiyatlarini aniqladi: ular hayotni soddalashtiradilar; ular ko'pincha noto'g'ri; ular odamning o'zi tomonidan ishlab chiqarilmaydi, balki tashqaridan assimilyatsiya qilinadi; juda barqaror. "Stereotip" so'zining o'zi yunon tilidan "qattiq iz" deb tarjima qilinadi. Bu voqealarning ma'lum tasvirlarini shakllantirishga yordam beradigan, shuningdek, dunyoga kengroq qarashimizga to'sqinlik qiladigan o'ziga xos fikrlash tamg'asi. Stereotiplash ma'lum ma'noda "miya dangasaligi" hisoblanadi. Agar boshqalar siz uchun uzoq vaqt o'ylagan bo'lsa, nega mustaqil ravishda o'ylash kerak? Agar jamiyat ilgaridan biri yaxshi, ikkinchisi yomon deb qaror qilgan bo'lsa, nima uchun kuchingizni odamlarning xatti-harakatlarini obyektiv tahlil qilishga sarflashingiz kerak? XXI asrda nafaqat texnologiya, balki odamlarning tafakkuri ham rivojlanib borayotgan stereotiplar dunyoni idrok etishda tobora ko'proq muammolarni keltirib chiqarmoqda va ularning ufqlarini toraytirmoqda. O'z fikrlarini to'g'ri ifodalash va ularning argumentatsiyasi rivojlanayotgan shaxsning ajralmas qismidir. Shaxs stereotip tufayli u yoki bu narsani obyektiv baholay olmaydi va tahlil qila olmaydi. U yoki bu voqeani tavsiflagan guvohlar albatta unga muqarrar biror narsa qo'shib aytishadi. Shuning uchun, voqeani tushuntirish kabi ko'rinadigan narsa, aslida uning modifikatsiyasi bo'lib chiqadi. Stereotiplarni yaratadigan va ularni qo'llab-quvvatlaydigan ta'sir ko'rsatish mexanizmlari eng ko'p tarqalgan. Dunyo voqealari haqidagi tasavvurlarimiz aslida ular bilan to'qnashganimizdan ancha oldin shakllanib bo'ladi. Stereotiplar bizning an'analarimizning asosi, jamiyatdagi mavqeyimizni himoya qilish usuli bo'lib xizmat qilishi mumkin.

Dunyoning stereotipik tasviri to'liq bo'lmasligi mumkin, ammo bu biz moslashgan dunyoning rasmidir. Bu dunyoda odamlar va narsalar belgilangan joylarini egallab, kutilgan tarzda harakat qilishadi. Stereotip tizimi neytral emas. Stereotiplar bizning o'zimizni hurmat qilishimiz kafolati bo'lib xizmat qiladi: ular tashqi dunyoga o'z ahamiyatimizni anglashimizni aks ettiradi, jamiyatdagi mavqeyimiz va huquqlarimizni himoya qiladi. Qat'iy aytganda, bizning ongimizda obyekt tasvirini shakllantirish har doim stereotip elementini o'z ichiga oladi, ya'ni obyekt uchun muhim bo'lgan obyektning tomonlari va xususiyatlarini olinib, subyekt uchun nomuhimlari soqit qilinadi, ma'lum darajada soddalashtiriladi. Stereotiplar sifatida belgilangan tasvirlarning barqarorligi ularning shakllanishining o'ziga xos xususiyatlari bilan beriladi. Birinchidan, stereotip har doim insonning o'z tajribasidan uzoqdir. Zamonaviy jamiyatda stereotiplarning asosiy manbai ko'pincha tegishli tanlangan ommaviy axborot vositalarining xabarlaridir. Ikkinchidan, stereotipning barqarorligi uning avval boshidan dasturlanganligi bilan ta'minlanadi, bu narsa uni o'zgarishlar va yo'q qilinishidan himoya qiladi. Masalan, siyosiy stereotiplar insonning to'g'ridan-to'g'ri empirik tajribasidan eng uzoq masofada shakllanadi va shuning uchun ular eng barqaror tavsifda bo'ladi [5]. Oddiy odam faqat davom etayotgan siyosiy jarayonlarning tashqi ko'rinishini ko'radi. Bir vaqtlar, Uinston Cherchill sovet siyosatini "gilam ostidagi buldoglar jangi" deb atagan edi (garchi bu ta'rifni boshqa har qanday davlat siyosati bilan bog'lash mumkin bo'lsa-da). Oddiy odam faqat "gilam" harakatini ko'ra oladi. "Gilam ostida" nima bo'layotganini tushunishimiz ko'p jihatdan o'z kasbiga ko'ra muayyan siyosiy stereotiplarni yaratgan odamlarga bog'liq. Siyosatni bilish deb bilgan narsamiz, aslida faqat siyosiy texnologlarning bizga taqdim etgan o'ziga xos faoliyati mahsuli bo'lishi mumkin. Stereotip, go'yo hamma vaqt "omon qolish"i ga qaramay, abadiy emas. Turli sotsiologik tadqiqotlar natijalari ommaviy axborot vositalarining ta'siri ostida turli xil madaniy, siyosiy, gender, ijtimoiy qadriyat yo'nalishlarida o'zgarishlar ro'y berishi ko'rsatmoqda: ayol va erkak ijtimoiy rollari haqidagi an'anaviy g'oyalarning o'zgarishi, boshqa narsalar qatori, ayniqsa, axborotlashgan zamonaviy jamiyatda ommaviy axborot vositalari ta'siri ostida ham sodir bo'lmoqda. Aytaylik, erkak odam boquvchi va xotini uy bekasi bo'lgan rollarni patriarxal taqsimlash bilan bog'liq gender stereotipi, oilaning an'anaviy modelini tasdiqlayotgan zamonaviy ommaviy axborot vositalari tufayli ham o'tmishga aylandi, ayol faol, zamonaviy va maqsadli shaxs sifatida namoyon bo'lmoqda. Siyosiy

soha bilan bog'liq stereotiplarning yana bir variantini ommaviy ham axborot vositalarida kuzatish mumkin. Siyosiy stereotiplar hodisasi ikki tomondan, birinchidan, turli siyosiy arboblarga nisbatan, ikkinchidan, mamlakat haqidagi fikr natijasida ko'rib chiqiladi. Mamlakatning siyosiy imidjining stereotiplarini shakllantirishda, albatta, ommaviy axborot vositalari muhim rol o'ynaydi: aynan ommaviy axborot vositalari oqimi orqali odamlar barcha siyosiy voqealar haqida dastlabki g'oyalarini oladilar, ularning har biri ma'lum bir tushga ega bo'ladi. Ommaviy axborot vositalari orqali biz ma'lumot olamiz va ko'pincha unga qanchalik ishonishimiz mumkinligi haqida hayron bo'lamiz. Siyosiy stereotiplar haqida gapirganda, shuni ta'kidlash kerakki, tinchlik davrida ular odatda o'zgar olmaydi, lekin har qanday mojaro yuzaga kelishi bilan mamlakatga munosabat o'zgarishi tabiiy. Odatda OAV mojaroni tomonlarning biri uchun foydali bo'lgan joydan siyosiy vaziyatni tasvirlashni afzal deb biladi..

Stereotiplar butun jamiyat hayoti va alohida odamlarning turli guruhlar bilan chambarchas bog'liq bo'lganligi sababli, ommaviy ongni manipulyatsiya qilish osonroq bo'ladi. Binobarin, ommaviy axborot vositalari orqali efirga uzatilayotgan axborot boshqa hodisalar va ijtimoiy harakatlarga nisbatan ma'lum munosabatni manipulyatsiya qilish va tatbiq etish, shuningdek, ularga stereotipik munosabatni efirga uzatishning o'ziga xos quroliga aylanadi. Inson qanchalik ko'p stereotiplarga ega bo'lsa, u shunchalik kam ma'lumotli va boshqalar tomonidan manipulyatsiyaga uchraydigan hisoblanadi. Bunday odamlarni "yetaklanadiganlar" deb atashadi. Hozirgi kunda har kim har qanday vaziyat bo'yicha o'z fikriga ega bo'lishi kerak, har kim mustaqil fikrlay olishi va nima bo'layotganini xolisona baholay olishi kerak. O'z fikrlarini to'g'ri ifodalash va ularning argumentatsiyasi rivojlanayotgan shaxsning ajralmas qismidir. Bu insonparvar jamiyatning ajralmas xususiyatidir [6; 4-5]. Shu bilan birga bizga muayyan stereotiplar kerak. Stereotipik fikrlash hamma uchun umumiydir. Stereotiplar takrorlanadigan vaziyatlarda tezda qaror qabul qilishimizga yordam berish uchun aqliy kuch va vaqtni tejashga yordam beradi.

Adabiyotlar:

1. Большой психологический словарь/сост. и общ.ред. Б.Мещеряков и В.Зинченко. –СПб.: Прайм Еврознак. 2003.с.473. /<https://spbguga.ru/files/03-5-01-005.pdf>.
2. Гришаева Л.И., Цурикова Л.В. Введение в теорию межкультурной коммуникации: Учеб. пособие. – М.: Академия, 2006. 312 с.
3. Информация, дипломатия, психология. – М.: Известия, 2002. – С.147.
4. Липман У. Общественное мнение/Пер. с англ. Т В Барчуновой; Редакторы перевода К.А. Левинсон. К.В. Петренко. – М.: Институт Фонда «Общественное мнение», 2004. – 384 с.
5. Попова В.О., Балешина Е.А. Роль средств массовой информации в формировании стереотипов массового сознания. Вестник Пермского университета. Философия. Психология. Социология. Выпуск 2(22).2015./ <https://cyberleninka.ru/article/n/rol-sredstv-massovoy-informatsii-v-formirovanii-stereotipov-massovogo-soznaniya>
8. Убайдуллаева Р.Т. Гуманистическая социология: теория, методология, метод. Монография. – Т.: Университет, 2010. – С.4-5.
9. Сабирова У. Ф., Нажмиддинова Г. У. Медийная реальность как новый тип социокультурного пространства //Журнал социальных исследований. – 2022. – Т. 5. – №. 3.

<https://doi.org/10.5281/zenodo.7975654>

YOSHLAR IJTIMOYIY FAOLLIGI DAVLAT SIYOSATINING USTUVOR YO'NALISHI SIFATIDA

Jiyanmuratova Gulnoz Sherbutayevna
S.f.f.d. (PhD), dotsent
O'zbekiston Milliy universiteti Sotsiologiya kafedrasida
e-mail: g.jiyanmuratova@nuu.uz

I-SHO'BA. ZAMONAVIY IJTIMOY VOQELIKNING O'ZIGA XOSLIGI
VA ZAMONAVIY JAMIYAT DINAMIKASINI ANIQLASH

OLIY O'QUV YURTLARIDA O'QUV-USLUBIY ISHLARNI TASHKIL QILISHDA INNOVATSION BOSHQARUV	5
Inaqov Qudratjon Qadirjanovich	
YOSHLAR TARBIYASI – III RENESSANSNING MA'NAVIY ASOSI	7
Mansur Bekmurodov	
ОСОБЕННОСТИ СОЦИАЛЬНОЙ СТРУКТУРЫ СОВРЕМЕННОГО УЗБЕКИСТАНСКОГО ОБЩЕСТВА	11
Рахимова Н.Х.	
GLOBALLASHUV JARAYONIDA TAHIDDLAR VA ULARGA QARSHI KURASH SAMARADORLIGI	15
Matibayev Tashpo'lat	
СОЦИАЛЬНЫЕ ТЕХНОЛОГИИ В СОВРЕМЕННЫХ МЕЖДУНАРОДНЫХ ОТНОШЕНИЯХ	21
Убайдуллаева Раиса Турсуновна	
KEKSALIK DAVRINING ILMIY TAVSIFLANISHIDA ETNOMETODOLOGIK YONDASHUV	24
Shohida Sodiqova	
ПСИХИЧЕСКОЕ ЗДОРОВЬЕ И ПСИХОСОЦИАЛЬНОЕ БЛАГОПОЛУЧИЕ ПОДРОСТКОВ В ШКОЛЕ	26
Ташмухамедова Дилорам Гафурджановна	
YETIMLIK ILM-FAN DUNYOSIDA VAHS-MUNOZARALARGA SABAB BO'LIB KELAYOTGAN MURAKKAB IJTIMOY HODISA	31
Zaitov Elyor	
СТРОИТЕЛЬСТВО НОВОГО УЗБЕКИСТАНА: ИТОГИ ПЕРВОГО ЭТАПА РЕФОРМ И ЗАДАЧИ ДАЛЬНЕЙШЕГО ПРОГРЕССА	34
Бекмуродов Бобур	
INTEGRITY AS AN ACTUAL DIRECTION IN THE SOCIOLOGY OF SPORT	40
Gonashvili A.S.	
ТРАНСФОРМАЦИЯ СОЦИОКУЛЬТУРНОЙ ИДЕНТИЧНОСТИ В ЦИФРОВОМ ПРОСТРАНСТВЕ	44
Жолдошева А.Ш., Кошбакова Б.М.	
RAQAMLASHTIRISH SHAROITIDA O'ZBEKISTON RESPUBLIKASINING IJTIMOY-IQTISODIY RIVOJLANISHINI VAHOLASH	48
Alikariyev Nuriddin Safarqoriyevich	
“JAMIYAT IJTIMOY SOHASI” TUSHUNCHASIGA DOIR	53
Kholbekov Abdug'ani, Nazarqosimov Sarvar	
ИРРАЦИОНАЛЬНОСТЬ ПРИ ИНТЕРПРЕТАЦИИ ДАННЫХ СОЦИОЛОГИЧЕСКИХ ИССЛЕДОВАНИЙ	57
Сеитов А.П.	
MARKAZIY OSIYODAGI TABAQALANISHNING IJTIMOY XUSUSIYATLARI	59
Komil Kalonov	
ДЕМОНСТРАТИВНОЕ ПОТРЕБЛЕНИЕ МОЛОДЕЖИ СКВОЗЬ ПРИЗМУ ИНТЕРНЕТА И СОЦИАЛЬНЫХ СЕТЕЙ	61
Вяткина Ю.А., Бураканова Г.М., Ахмедова Ф.М.	
СОЦИАЛЬНЫЙ ЛАНДШАФТ СОВРЕМЕННОГО МИРА И СОЦИОЛОГИЯ ПРАВОСОЗНАНИЯ	68
Каххаров Абдулахат Ганниевич, Абдуллаев Сардорбек Усмонхужаевич	

YOSHLAR IJTIMOIIY-INNOVATSION FAOLLIGINI OSHIRISH OMILLARI.....	71
Sarvar Otamuratov	
УСИЛЕНИЕ ОБЩЕСТВЕННОГО КОНТРОЛЯ В ОБЕСПЕЧЕНИИ ОТКРЫТОСТИ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ОРГАНОВ ГОСУДАРСТВЕННОЙ ВЛАСТИ И УПРАВЛЕНИЯ В ОБНОВЛЯЕМОЙ КОНСТИТУЦИИ.....	74
Алексеева В.С.	
OLIY TA'LIM SIFATINI BAHOLASHNING XALQARO TAJRIBALARI.....	78
Sabirova Umida	
“TURMUSH SIFATI” TUSHUNCHASI VUJUDGA KELISHI VA RIVOJLANISHINING KONTSEPTUAL TAHLILI.....	81
Abduxalilov Abdulla	
YOSHLAR HUQUQIY MADANIYATINI YUKSALTIRISH – DAVLAT SIYOSATINING USTUVOR VAZIFASI.....	84
Jiyanmuratova Gulnoz Sherbutayevna, Yo'ldoshev Shohrux Ilhomjon o'g'li	
O'ZGARIB BORAYOTGAN DUNYO SHAROITIDA AVLODLARNING DIFFERENTSIATSIYASI VA JIPSLASHUVI.....	87
Kalanova Sabohat Muradovna	
НОВЫЕ ПОДХОДЫ К ИЗУЧЕНИЮ СОЦИАЛЬНЫХ ПРОБЛЕМ ГОРОДСКОЙ АГЛОМЕРАЦИИ (к вопросу становления и развития социологии города).....	91
Шокиров Хотан Анварович	
LOW-SKILLED LABOR MIGRATION FROM KAZAKHSTAN AND UZBEKISTAN TO SOUTH KOREA.....	94
Toktarova Nazym	
ДИСТАНЦИОННОЕ ОБРАЗОВАНИЕ В УЗБЕКИСТАНЕ: ПРЕИМУЩЕСТВА, НЕДОСТАТКИ, ПЕРСПЕКТИВЫ.....	98
Мискинов Махдий Бозорбой ўғли, Решетников Иван Валерьевич	

II-SHO'BA. MINTAQA AHOLISI QADRIYATLARINING DINAMIKASI

О НЕКОТОРЫХ ТРАДИЦИОННЫХ ЦЕННОСТЯХ КЫРГЫЗОВ УЗБЕКИСТАНА..	103
Жусубалиев А.Р., Халматов К.А.	
ИСТОРИЯ ВОЗНИКНОВЕНИЯ «ПРАЗДНИКА НАУРЫЗ» (НА ОСНОВЕ ТРУДОВ УЧЕНОГО-ФАРАБИЕВЕДА АКЖАНА АЛЬ-МАШАНИ).....	107
Имангалиев А.Т., Дукенбаева З.О.	
OLDER PEOPLE ARE AN ESSENTIAL COMPONENT OF NATIONAL HUMAN CAPITAL.....	111
Kamalova Khatira	
OMMAVIY AXBOROT VOSITALARI VA IJTIMOIIY STEREOTIPLAR.....	114
Xaydarov Abror	
YOSHLAR IJTIMOIIY FAOLLIGI DAVLAT SIYOSATINING USTUVOR YO'NALISHI SIFATIDA.....	117
Jiyanmuratova Gulnoz Sherbutayevna	
O'ZBEKISTONDA AHOLINI IJTIMOIIY HIMOYALASHDA O'ZARO KO'MAK OMILINING TARIXIY AHAMIYATI.....	121
Xusanova Xayriniso Tayirovna	
НЕГАТИВНОЕ ВЛИЯНИЕ СРЕДСТВ МАССОВОЙ ИНФОРМАЦИИ НА МОРАЛЬНЫЕ ЦЕННОСТИ МОЛОДЕЖИ.....	123
Маймакова А.А., Бураканова Г.М.	
INSON RESURLARINI BOSHQARISH STRATEGIYASI QO'LLANISHINING BAHOLASH MEZONLARI.....	127
Olimov Furqat Hoshimovich	

AJDODLAR ILMIY MEROSI MILLIY QADRIYATIMIZ POYDEVORIDIR.....	129
Xolmirzayev X.D., Xalimmetova R.D.	
MEDIA SAVODXONLIK VA AXBOROT MADANIYATINING INSON HAYOTIDAGI AHAMIYATI.....	133
Xolmirzayev X.D. Sotvoldiyeva M.	
ВОПРОСЫ НАЦИОНАЛЬНО-ЭТНИЧЕСКОЙ ТОЛЕРАНТНОСТИ МОЛОДЕЖИ.....	136
Ахмедова Феруза, Назарова Раъно	
MA'NAVIY QADIRIYATLARNING MILLIY O'ZLIKNI ANGLASHDAGI AHAMIYATI.....	140
Kadirova X.B.	
DEMOKRATIK JAMIYAT TRANSFORMATSIYALASHUVIDA QADRIYATLARNING IJTIMOY AHAMIYATI.....	144
Navruzov Oybek Egamqulovich, Dusmuradova Umida Ibragimovna	
DAVRLAR ALMASHINUVIDA AXBOROTLARNING INSONLAR TAFAKKURIGA TA'SIRI.....	148
Ernazarov Behzod	
DAVLAT BOSHQARUVIDA INSON QADRINI YUKSALTIRISHNING IJTIMOY MEKANIZMLARI.....	150
A'zamova Kumush	
MADANIYAT – MILLIY O'ZLIKNI ANGLASHNING SHAKLLANTIRUVCHI OMILI SIFATIDA.....	153
Akramov X. F., Qo'qonboyeva G.S., Qo'chqorova K.X., Nuxriddinova D.X.	

III-SHO'BA. MINTAQANING IJTIMOY-IQTISODIY MAYDONI: AN'ANALAR VA INNOVATSIYALAR

ТРАНСФОРМАЦИЯ СИСТЕМЫ ГОСУДАРСТВЕННОГО УПРАВЛЕНИЯ В РЕСПУБЛИКЕ КАЗАХСТАН ЧЕРЕЗ КОНЦЕПЦИЮ «СЛЫШАЩЕГО ГОСУДАРСТВА».....	156
Рысбаева С.Ж.	
“MADANIY KOD” TUSHUNCHASI, UNING MARKETING VA MENEJMENT SOHASIDA TUTGAN O'RNI.....	160
Abdusalom Umarov	
ГОСУДАРСТВЕННАЯ ПОЛИТИКА КАЗАХСТАНА В ОБЛАСТИ СОДЕЙСТВИЯ ЗАНЯТОСТИ МОЛОДЕЖИ КАТЕГОРИИ NEET.....	163
Нұртазина Роза, Найла Мұхтарова, Арайлым Джунусова	
QASHSHOQLIKNI KAMAUTIRISH O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI DAVLAT SIYOSATINING USTOVOR YO'NALISHI.....	168
Saparbaev Rustam Tursinbaevich	
ОБРАЗ РОДИНЫ ГЛАЗАМИ ТАМБОВСКИХ СТУДЕНТОВ.....	170
Гузенина С.В.	
RESEARCH IN SOCIOLOGY OF SPORTS IN INDIA AND POSSIBILITIES FOR THE WORLD.....	174
Dr. Sanjay Tewari	
ПЕРСПЕКТИВЫ СОТРУДНИЧЕСТВА СТРАН-ЧЛЕНОВ ШОС В ОБРАЗОВАТЕЛЬНОЙ СФЕРЕ.....	182
Корганова С.С., Кадеева А.М., Райхан Б.А.	
MENTAL HEALTH OF SOCIETY: "BY LAW OR BY CONSCIENCE?".....	188
Kamchybek uulu M., Usupova C.S.	
TA'LIM SIFATI MENEJMENTINI RIVOJLANTIRISHDA XALQARO MODELLAR.....	192
Alikariyeva A'loxon Nuriddinovna	

РЕПАТРИАНТЫ В КЫРГЫЗСКОЙ РЕСПУБЛИКЕ: ГЕНЕЗИС ПРОБЛЕМЫ.....	196
Жусубалиев А.Р., Токоева Н.Б.	
ОСНОВНЫЕ АСПЕКТЫ ИНКЛЮЗИИ ЛЮДЕЙ С ИНВАЛИДНОСТЬЮ.....	201
Латипова Нодира, Ниёзов Султонмурод	
TA'LIMNI RIVOJLANTIRISHDAGI USTUVOR VAZIFALAR.....	205
Axmedova F.M.	
SOCIAL CAPITAL AS A FACTOR OF IMPROVING THE QUALITY OF LIFE.....	208
Khusan Akramov	
O'ZBEKISTONDA KAMBAG'ALLIKNI QISQARTIRISHNING «UMPR» MODELI.....	212
Dilfuza Nematova	
IJTIMOY-IQTISODIY VA DEMOGRAFIK XOLATINI INSON KAPITALI SHAKILLANISHIDAGI O'RNI (FARG'ONA VODIYSI MISOLIDA).....	214
Sodirjonov Muxriddin	
OILADAGI ZO'RAVONLIK ZAMONAVIY OILALARNING ENG DOLZARB MUAMMOLARIDAN BIRI SIFATIDA.....	219
Ziyayeva Xolida, Mingbayeva Bashorat	
ОСОБЕННОСТИ СОВРЕМЕННОЙ ЦИФРОВОЙ СОЦИАЛЬНОЙ РАБОТЫ И ЗАЩИТЫ НАСЕЛЕНИЯ В НОВОМ УЗБЕКИСТАНЕ.....	222
Юсупов Рахимжон	
ТЕОРЕТИЧЕСКИЕ АСПЕКТЫ ФОРМИРОВАНИЯ УЧЕБНЫХ ЦЕНТРОВ В УЗБЕКИСТАНЕ: КОНЦЕПЦИЯ НЕПРЕРЫВНОГО ОБРАЗОВАНИЯ И РОЛЬ КОНЦЕПЦИИ В ДЕЯТЕЛЬНОСТИ УЧЕБНЫХ ЦЕНТРОВ.....	225
Асамова Умида	
TURKIYA TA'LIM TIZIMIDA MOBIL VA MASOFAVIY TA'LIM.....	228
Engin Evni	
СОЦИАЛЬНЫЕ ФАКТОРЫ РЕАБИЛИТАЦИИ НАРКОЗАВИСИМЫХ: КАЗАХСТАНСКИЙ ОПЫТ.....	230
Санатқанұлы М., Байгабылов Н.	
YOSHLAR MA'NAVIYATNI YUKSALTIRISHDA TA'LIM-TARBIYA JARAYONLARI TRANSFORMATSIYALANISHUVINING EVOLYUTSION ASOSLARI.....	235
Tashmetov Tuxtasin	

IV-SHO'BA. ZAMONAVIY DUNYO IJTIMOY MANZARASINING TRANSFORMATSIYALASHUVI

GLOBALASHUV – DUNYO IJTIMOY-SIYOSIY VA MADANIY MANZARASINI O'ZGARTIRISH JARAYONI.....	239
Farfiyev B.A.	
ОСОБЕННОСТИ ИЗУЧЕНИЯ ДЕЛИНКВЕНТНОГО ПОВЕДЕНИЯ.....	242
Латипова Нодира, Талипов Сухроб	
ELECTORAL SYSTEM OF THE REPUBLIC OF KAZAKHSTAN AND ELECTION CAMPAIGNING.....	245
Vyulegenova B.B., Bolysbek M.A.	
ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ПОТЕНЦИАЛА МОЛОДЁЖИ В МОДЕРНИЗАЦИИ ОБЩЕСТВА.....	252
Сабирова Умида Фархадовна, Абдусаломов Абдурашид Дилшод ўғли	
СРАВНИТЕЛЬНЫЙ АНАЛИЗ ОБРАЗОВАНИЯ ЖЕНЩИН ПОЛЬШИ И КЫРГЫЗСТАНА.....	255
Шайылдаева Асель Кокоевна, Ига Стшалка, Агнешка Ермолович	
O'ZBEKISTONNING NOGIRONLIGI BO'LGAN SHAHSLARGA NISBATAN IJTIMOY MANZARASINING TRANSFORMATSIYALASHUVI.....	261
Abduvalieva Mumtozxon	

ПРОБЛЕМЫ ИЗУЧЕНИЯ САМОПОНИМАНИЯ В ФИЛОСОФИИ.....	264
Камчыбек уулу М., Качкынова А.Т.	
ТРАНСФОРМАЦИЯ СОЦИАЛЬНОЙ КАРТИНЫ МИРА В НОВЫХ РЕАЛИЯХ.....	267
Бюлегенова Бибигуль Бисенбаевна, Матайбаева Айжан	
YOSHLAR SOTSIOLOGIYASI: AHLOQ TRANSFORMATSIYASI.....	271
Xurshid Abdirashidovich Mirzaxmedov	
О‘ЗБЕКISTONDA YOSHLARNING IJTIMOY FAOLLIGINI OSHIRISH МЕХАНИЗМЛАРИ.....	276
Isropilov Murodjon Bahodir o'g'li	
COMPLEX "ETERNAL CITY" AS A SOCIAL REALITY IN THE ECOSYSTEM OF THE CITY OF SAMARKAND.....	279
Khaydarova Khilola Khislatovna	
ИНОСТРАННЫЙ ЯЗЫК КАК ПОЗИТИВНЫЙ ФАКТОР СОЦИАЛЬНЫХ КОММУНИКАЦИЙ.....	281
Решетников Иван, Ганиева Мухлиса	
ФЕНОМЕН ИНСТИТУЦИОНАЛЬНОГО ДОВЕРИЯ В ПРАКТИКЕ СТАНОВЛЕНИЯ СОЦИАЛЬНОГО ПРАВОВОГО ГОСУДАРСТВА.....	286
Хайрутдинов Жалолиддин	
ВОЗВРАЩЕНИЕ Г. ЛЕБОНА: РИСКИ ДЛЯ СОЦИАЛЬНОЙ ТЕОРИИ И ПРАКТИКИ.....	291
Нешитов П.Ю.	
О‘ЗБЕКISTONDA IJTIMOY-SIYOSIY HAYOT BARQARORLIGINI TA’MINLASHDA DIALOGNING ANAMIYATI.....	294
Maxkamov Ulug‘bek Abdugapporovich	
YOSHLAR - INNOVATION TARBIYA OBYEKTI SIFATIDA.....	298
Xurshid Abdirashidovich Mirzaxmedov	

«Zamonaviy dunyoning ijtimoiy manzarasi va jamiyat tuzilmalari transformatsiyasi» mavzusidagi xalqaro ilmiy-amaliy konferentsiya materiallar to'plami (Toshkent sh., 25-may 2023.) / mas'ul muh. A.J. Kholbekov - Toshkent: O'zMU, 2023. – 310 b.

KONFERENSIYANING TASHKILY QO'MITASI

Mas'ul muharrir:

Kholbekov Abdugani Jumanazarovich
sotsiologiya fanlari doktori, professor (Toshkent, O'zbekiston)

Konferentsiya koordinatori:

Sabirova Umida Farxadovna
sotsiologiya fanlari doktori, dotsent (Toshkent, O'zbekiston)

KONFERENSIYA TAXRIRIY KENGASHI

Xaydarov Abror Xaydarovich

falsafa fanlari nomzodi, dotsent (Toshkent, O'zbekiston)

Alikariyeva A'loxon Nuriddinovna

sotsiologiya fanlari nomzodi, dotsent (Toshkent, O'zbekiston)

Jiyanmuratova Gulnoz Sherbutaevna

sotsiologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent (Toshkent, O'zbekiston)

Xusanova Xayriniso Tayirovna

sotsiologiya fanlari nomzodi, dotsent (Toshkent, O'zbekiston)

Axmedova Feruza Medetovna

sotsiologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), v.b. dotsent (Toshkent, O'zbekiston)

Kalanova Sabohat Muradovna

sotsiologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent (Toshkent, O'zbekiston)

Mirzaxmedov Xurshid Abdirashidovich

sotsiologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) v.b. dotsenti (Namangan, O'zbekiston)

Xaydarova Xilola Xislatnovna

O'zMU doktoranti (Toshkent, O'zbekiston)

Ahmedova Mohinur Nu'monovna

O'zMU doktoranti (Toshkent, O'zbekiston)

Muzaffarov Sanatbek Ikromjon ugli

O'zMU doktoranti (Toshkent, O'zbekiston)

Abdusalomov Abdurashid Dilshod o'g'li

O'zMU talabasi (Toshkent, O'zbekiston)

DIZAYNER

@tadqiqotdesign (Namangan, O'zbekiston)